

KULTUURI

KOMMENTAAR

OLAF UTT

Sirp ja Vasar

2.05.88

Ühe estoonlasega jutule sattudes juhtusin küsima, kas lähitulevikus kavatsetakse lavale tuua «Silvat» — üht vähestest operetidest, mille viisirikkus mind on köitnud ja mida ometi vähemalt üks põlvkond ei ole koduteatris näinud. Vastuseks kuulsin, et seda on korduvalt kaalutud ja ikka edasi lükatud: trupis puuduvat Edvini osa täitja.

Nüüsgust nõudlikku lähene mist võib muidugi üksnes kiita. Siiski ei saanud ma eemale pelutada okkalist (ja võib-olla ka pisut liialdatud) paralleeli: ometi on ju seesama «Estonia» «Jevgeni Oneginiga» alles värskelt, aga ümberlükkamatult tõestanud, et tükki on täiesti võimalik lavastada ka siis, kui esiettekandekoosseisus puuduvad kõik osalised (peale Gremini L. Savitski tüsedas esituses). Iseasi muidugi, et see eksperiment ei tarvitse aplausi teenida — nagu ka Heiga Tõnsoni õiglasest arvustusest juba näha.

Ühest faktist ei maksa teha kaugeleulatuvaid järeldusi ei teatri ega noore lavastaja tulevikuväljavaadete kohta. Kuid triumfaalsetele gastrollidele järgnenud hooaeg muudab siiski murelikuks: kas ei ähvarda hetk, kus me peame tunnistama eilseks tööks veel ühe vaieldamatuna paistnud veendumuse — nimelt selle, et meil on kõrget rahvusvahelist klassi lauluteater?

Paanikaks pole põhjust ja sellest poleks ka abi; häirekell aga pole vist kahjuks enneaegne. Ähvardab nimelt see, mida võis karta juba ammu: vähemalt osas löikudes ei paista väärilist vahetust praegusele erakordsele põlvkonnale. Teater üksi asja lahendada muidugi ei suuda, appi oodatakse ka paljusid teisi. Võidakse ju õigusega öelda, et suurte talentide süünd on juhuse asi, ent erilist loogikat ei paista teiselt poolt ka tõsiasjas, et ridamisi kerkib esile tugevaid pianiste, aga vokaalkunsti kaitsevaimud on Eestimaale järsku lausa selja pööranud. Kas ei ole asi siiski ka koolis? Seda aga peaks olema võimalik paremale järjele aidata, kui asi tõsiselt käsile võtta.

Kuid arutamisainet ja tegutsemisvälja jagub «Estoniale» endalegi. Elav kogemustevaheatus, arengut edendavad ja samas jõukohased ülesanded, pidev mõistlik koormatus, enesetäiendamise võimaluste leidmine väljaspool Eestit, eeldustega noorte otsimine — need moodustavad vaid osa laiast küsimusteringist, mis tungivalt nõuab tähelepanu. Loomulikult tuleb seejuures muidugi pidada juhtimise ja organisatsiooni kõrget taset — aga kas ta praegu seda igas suhtes on? Kui «sümmeetria huvides» opereti juurde tagasi tulla, siis ei ole kuigi kindel, et uue töö puudumine terve hooaja vältel kollektiivi loominguulist kasvu positiivselt mõjutaks...

Me oleme «Estonia» üle õigusega uhked. Ka tema puhul peab meil jätkuma tasakaalu ja arukust, mõistmaks, et kunstis ei pruugi ajutised tagasilangused alati olla välditavad. Kuid sihikindlalt, perspektiivtundega tegutsema kutsuv soov näha «Estoniat» alati «esimeste kindlas reas» peaks olema mitte üksnes mõistetav, vaid ainuõige ja ainuvõimalik.